

สรุปผลและขอเสนอแนะ

สรุปผล

จากการศึกษาชนิดของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่เป็นอาหารในภาคตะวันออก และภาคตะวันตกของประเทศไทย จำแนกสัตว์ที่พบออกได้เป็น 5 จำพวก 54 ครอบครัว 141 ชนิด ดังนี้

1. จำพวกแมงกะพรุน (Phylum Coelenterata)

ครอบครัวแมงกะพรุนหนัง (Family Rhizostomatidae) ได้

แก่ Rhophilema hispidum

ครอบครัวแมงกะพรุนลอกของ (Family Lobonematidae) ได้

แก่ Lobonema smithi

2. จำพวกหอยปากเปิด (Phylum Brachiopoda)

ครอบครัวหอยปากเปิด (Family Lingulidae) ได้แก่ Lingu-

la unguis

3. จำพวกหอยและหมีึก (Phylum Mollusca)

ครอบครัวหอยขม (Family viviparidae) ได้แก่ Filopaludina

dina (Siamopaludina) martensi martensi, F.(S.) martensi cam-

bodjensis, F.(Filopaludina) sumatrensis polygramma, F.(F.)

sumatrensis speciosa, Mekongia swainsoni swainsoni, Trocho-

taia trochoides

ครอบครัวหอยโข่ง (Family pilidae) ได้แก่ pila polita,

P.ampullacea, P.gracilis

ครอบครัวหอยเจดีย์ (Family Thiaridae) ไคแก Melanoides tuberculata

ครอบครัวหอยจวบแจง (Family Certhidae) ไคแก Cerithidea obtusa, C. quadrata

ครอบครัวหอยตนนท์ (Family Neritidae) ไคแก Nerita (Nerita) articulata

ครอบครัวหอยจุกพราหม์ (Family Volutidae) ไคแก Voluta scapha, Melo melo

ครอบครัวหอยตุ๊กแก (Family Buccinidae) ไคแก Babylonia spirata

ครอบครัวหอยதாகลาย (Family Achatinidae) ไคแก Achatina fulica

ครอบครัวหอยหอม (Family Cyclophoridae) ไคแก Cyclophorus siamensis

ครอบครัวหอยแครง (Family Arcidae) ไคแก Anadara granosa, A. satowi, Barbatia fusca

ครอบครัวหอยแครงเล็ก (Family Cardiidae) ไคแก Vepricardium asiaticum

ครอบครัวหอยแมลงภู่ (Family Mytilidae) ไคแก Perna viridis, Musculus senhousia

ครอบครัวหอยลาย (Family Veneridae) ไคแก Paphia undulata, Meretrix lusoria, Gafrarium divaricatum, Tapes philippinarum, Marcia clathrata

ครอบครัวหอยเสียบ (Family Donacidae) ไคแก Donax faba

ครอบครัวหอยหลอด (Family Solenidae) ไคแก Solen vitreus, S. regularis

ครอบครัวหอยมีคโณน (Family cultellidae) ไคแก Cultelus
lacteus

ครอบครัวหอยนางรม (Family ostreidae) ไคแก Crassostrea
commercialis, C. sp.

ครอบครัวหอยนางรม (Family plicatulidae) ไคแก Plicatu-
tula imbricata

ครอบครัวหอยพัด (Family pectinidae) ไคแก Amusium
pleuronectes

ครอบครัวหอยจอบ (Family pinnidae) ไคแก Atrina pectinata

ครอบครัวหอยทิม (Family pholadidae) ไคแก Pholas
orientalis

ครอบครัวเพรียงน้ำเค็ม (Family teredinidae) ไคแก Teredo
siamensis

ครอบครัวหอยกาน้ำจืด (Family amblemidae) ไคแก Cham-
berliana hainesiana, Hyriopsis (Limnoscapha) myersiana,
Hyriopsis (Hyriopsis) bialatus, pilsbryochoncha exilis
exilis, P. exilis compressa, pseudodon inoscularis cumia-
gi, scabies crispata, Physunio superbus

ครอบครัวหอยชวาน (Family corbiculidae) ไคแก Corbi-
cula noetlingi, C. cyreniformes, C. iravadica, C. lamarckiana,
Polymesoda coaxans

ครอบครัวหมึกกระดอง (Family sepiidae) ไคแก Sepia
pharaonis, S. recurvirostra, S. aculeata, S. brevimana, Si-
piella inermis

ครอบครัวหมึกกล้วย (Family loliginidae) ไคแก Loligo

formosana, L.duvaucelii, L.taqoi, Sepioteuthis lessoniana

ครอบครัวหมึกหูช้าง (Family Sepiolidae) ได้แก่ Euphry-
ma stenodactyla

ครอบครัวหมึกยักษ์ (Family Octopodidae) ได้แก่ Octopus
dollfusi, O.membranaceus, O.horridus, O. sp. 1, O. sp. 2
Hapalochlaena maculosa

4. จำพวกสัตว์ขาข้อ (Phylum Arthropoda) ได้แก่

ครอบครัวแมงดาทะเล (Family Xiphosuridae) ได้แก่
Carcinoscorpius rotundicauda, Trachypleus gigas

ครอบครัวกุ้งทะเล (Family Penaeidae) ได้แก่ Penaeus
merguiensis, P.latisulcatus, P.indicus, P.monodon, P.
semisulcatus, P.japonicus, Metapenaeus brevicornis, M.
ensis, M.lysianassa, Metapenaeopsis toloensis, Parape-
naeopsis hungerfordi, P.probata, P.cornutus

ครอบครัวกุ้งน้ำจืด (Family Palaemonidae) ได้แก่ Macro-
brachium rosenbergii, M.equidens, M.lanchesteri, M.yui,
M.pilimanus, M.sintangense, Palaemon styliferus

ครอบครัวกุ้งคัสซัน (Family Alpheidae) ได้แก่ Alpheus
euphrosyne, A.rapacida, A.rapax, A.cytheres

ครอบครัวกุ้งมังกร (Family Palinuridae) ได้แก่ panuli-
rus polyphagus

ครอบครัวกุ้งกระดาน (Family Scyllaridae) ได้แก่ Thenus
orientalis

ครอบครัวกุ้งเคย (Family Sergestidae) ได้แก่ Acetes
indicus, A.japonicus, Lucifer hanseni

ครอบครัวเคยเด็ก (Family Mysidae) ไคแก Mesopodopsis
orientalis

ครอบครัวกั้งตักแตน (Family Squillidae) ไคแก Oratosquilla
nepa, O.woodmasoni, O.quinquedentata, Cloridopsis immaculata

ครอบครัวกั้งตักแตน (Family Harpiosquillidae) ไคแก
Harpiosquilla harpax, H.raphidea

ครอบครัวจ๊กจั้นทะเล (Family Hippidae) ไคแก Hippa pacifica

ครอบครัวปูเสฉวนทะเล (Family Paguridae) ไคแก Dardanus
megistos

ครอบครัวปูมา (Family Portunidae) ไคแก Portunus pelagi-
cus, P.sanguinolentus, P.gladiator, Scylla serrata,
Charybdis feriatatus, C.natator, C.anisodon, C.hellerii,
C.truncata, Thalamita sima, Podophthalmus vigil

ครอบครัวปูแสม (Family Grapsidae) ไคแก Sesarma me-
deri, S.vesicolor, S.singaporensis, Parasesarma plicatum,
P.lanchesteri, Varuna litterata

ครอบครัวปูลม (Family Ocypodidae) ไคแก Ocypode
ceratophthalma

ครอบครัวปูหนุมนาน (Family Calappidae) ไคแก Matuta luna-
ris, M.planipes

ครอบครัวปูใบ (Family Xanthidae) ไคแก Myomenippe granu-
losa

ครอบครัวปูนา (Family Parathelphusidae) ไคแก Somannia-
thelphusa dugasti

ครอบครัวปูน้ำตก (Family Potamidae) ไคแก Ranguna
smithiana, R.siamensis

ครอบครัวแมลงคานา (Family Belostomatidae) ไต่แก

Lethocerus indicus

ครอบครัวมดแดง (Family Formicidae) ไต่แก Oesophylla

smaragdina

ครอบครัวผึ้ง (Family Apidae) ไต่แก Apis florea

5. จำพวกปลิงทะเล (Phylum Echinodermata)

ครอบครัวปลิงทะเล (Family Holothuriidae) ไต่แก

Holothruria scabra, H. atra.

ขอเสนอแนะ

1. มีสัตว์หลายชนิดที่ได้รับความนิยม แต่มีปริมาณไม่เพียงพอ เช่น หอยนางรม เป็นต้น ควรให้มีการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงให้มากขึ้น แต่ในสัตว์บางพวก เช่น กุ้งทะเล หมึกกระดอง ถึงแม้จะมีปริมาณมาก แต่มีราคาสูง ทั้งนี้เนื่องจากการส่งออกและหมึกไปจำหน่ายต่างประเทศมากขึ้น และกำลังเป็นที่นิยมจึงทำให้ราคาในประเทศสูง ควรส่งเสริมให้มีการทำนากุ้ง เพื่อที่จะได้ทดแทนกุ้ง หมึก ในทะเลที่กำลังจะหมดไป

2. สัตว์บางชนิดที่มีในท้องถิ่น ถูกนำไปเป็นอาหาร แต่ไม่ถึงกับนำไปจำหน่ายหรือมีจำหน่ายก็เป็นจำนวนน้อย เช่น ปูนา ปูน้ำตก มดแดง เป็นต้น สัตว์เหล่านี้มีความสำคัญทางอาหารไม่น้อย ควรให้มีการส่งเสริมให้นำสัตว์เหล่านี้มาเป็นอาหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสัตว์ที่ทำลายผลผลิตของเกษตรกร เช่น ปูนา ตั๊กแตน เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ควรต้องมีการแนะนำวิธีการนำไปประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะอนามัย เพราะสัตว์บางชนิดก็เป็นพาหะนำโรค เช่น ปูนา นำโรคพยาธิ เป็นต้น และต้องเป็นสัตว์ที่ไม่ได้อยู่ในบริเวณที่มีการใส่ยากำจัด เช่น ยากำจัดปูนา หรือพ่นยาฆ่าแมลง

3. สัตว์พวกแมงกะพรุน ปัจจุบันพบว่าแมงกะพรุนคองหรือแมงกะพรุนแห่งได้รับความนิยมจากตลาดต่างประเทศมาก ทำให้ในประเทศมีโรงงานทำแมงกะพรุนคอง แห่ง ส่งจำหน่ายต่างประเทศหลายโรงงาน และแมงกะพรุนในทะเลก็ถูกจับขึ้นมาป้อนโรงงานเป็นจำนวนมาก จากสถิติ ปี พ.ศ. 2521 ปริมาณการจับแมงกะพรุนตลอดปีของจังหวัดตราดมีปริมาณ 17,700 กิโลกรัม จังหวัดจันทบุรี 12,000 กิโลกรัม จังหวัดระยอง 160,000 กิโลกรัม จังหวัดชลบุรี 19,863,332 กิโลกรัม จังหวัดเพชรบุรี 273,500 กิโลกรัม นอกจากนั้นยังมีจังหวัดชายฝั่งที่เหลืออีกมีปริมาณไม่ต่ำกว่า 1 ล้านกิโลกรัม (พจนา, 2521) จะเห็นได้ว่าแมงกะพรุนถูกจับขึ้นมาเป็นจำนวนมาก ทำให้ปริมาณแมงกะพรุนลดลงอย่างมาก จากที่ไต่ทำการสำรวจและทราบมา พบว่าปัจจุบันโรงงานทำแมงกะพรุนคองหรือแห่งบาง โรงต้องหยุด

กิจการของตัวเอง เนื่องจากไม่มีแมงกะพรุนมาป้อนโรงงาน จากข้อมูลทั้งหมดจะเห็นว่าแมงกะพรุนเป็นสัตว์ทะเลอีกประเภทหนึ่งที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนไม่น้อย แต่จากการที่ปริมาณของแมงกะพรุนในปัจจุบันกำลังจะหมดไป หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงน่าจะเร่งรีบทำการศึกษาย่างจริงจังในทุกด้าน เพื่อจะทำให้มีการเพิ่มปริมาณแมงกะพรุนให้พอเพียงแก่การประมงในประเทศ

4. ในด้านเศรษฐกิจนั้นปรากฏว่าไทยต้องส่งสินค้าพวกสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังจากต่างประเทศปีละไม่ต่ำกว่า 10 ล้านดอลลาร์ โดยเฉพาะหมึกแห้ง จากรายงานสถิติของกรมศุลกากรในปี พ.ศ. 2522 ส่งเข้ามามีมูลค่าถึง 3,576,482 บาท และในปี พ.ศ. 2523 มีมูลค่า 3,995,581 บาท ทั้ง ๆ ที่ประเทศเราก็มียหมึกอยู่เป็นจำนวนมาก ฉะนั้นควรมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมทำหมึกแห้งให้มากยิ่งขึ้น เพื่อจะส่งขายในต่างประเทศหรือลดปริมาณที่ส่งเข้ามา

5. ปลิงทะเลแห้งก็เป็นสินค้าที่ต้องส่งเข้ามาเป็นมูลค่าไม่น้อยเช่นกัน จากรายงานสถิติของกรมศุลกากรปี พ.ศ. 2523 ส่งเข้ามามีมูลค่าถึง 1,262,751 บาท ดังนั้นการนำปลิงทะเลแห้งควรส่งเสริมให้ทำขึ้นให้มากขึ้น และจากการศึกษาของ มีทนา พ.ศ. 2516 พบว่าปลิงทะเลของประเทศไทยมีคุณค่าทางอาหารไม่ต่างจากของประเทศอื่น ๆ จึงไม่ควรจะต้องส่งเข้ามาอีก และถ้าส่งเสริมอย่างจริงจัง อาจส่งปลิงทะเลแห้งขายต่างประเทศและนำรายได้เข้าประเทศมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันนี้ก็มีมีการส่งปลิงทะเลแห้งออกไปขายต่างประเทศบางแล้ว จากรายงานสถิติของกรมศุลกากร ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2522 ไทยส่งปลิงทะเลแห้งไปขายที่ฮ่องกงและญี่ปุ่น มีมูลค่า 509,414 บาท ปีพ.ศ. 2523 มีมูลค่า 244,193 บาท

6. ในการส่งสินค้าสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังออกนั้น ปรากฏว่าในระยะปี พ.ศ. 2520 - 2523 เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าเข้าแล้ว ไทยได้เปรียบดุลการค้ามาก ดังนั้นควรมีการปรับปรุงและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงพวกสัตว์เหล่านี้ให้มากขึ้น ไร้กี้หอยแครงเป็นสัตว์ที่ส่งเข้ามาจากต่างประเทศปีหนึ่ง ๆ มีมูลค่าหลายสิบล้านบาท โดยเฉพาะจากประเทศมาเลเซีย จากรายงานสถิติของกรมศุลกากร ปี พ.ศ. 2522

ตั้งหอยแครงสดเข้ามามีมูลค่าถึง 49,334,214 บาท ปี พ.ศ. 2523 มีมูลค่าถึง 74,388,932 บาท ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงอย่างจริงจัง สำหรับสัตว์ที่ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศและทำรายได้ค่อนข้างมากคือ พวกกุ้งทะเลและหมึก ช่วยให้มูลค่าสินค้าส่งออกสูงกว่ามูลค่าที่ส่งเข้ามา ทั้งนี้เนื่องจากต่างประเทศกำลังขาดแคลนขาดแคลนอาหารโปรตีนจากเนื้อสัตว์อย่างมาก และในปัจจุบันนี้ก็ได้มีผู้รวบรวมกุ้งและหมึกแช่เย็น ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็ควรมีการอนุรักษ์โดยกำหนดฤดูกาลจับสัตว์เหล่านี้บ้าง เพื่อที่จะได้มีให้จับอยู่ตลอดไป ทั้งนี้โดยการศึกษากฎฤดูกาลวางไข่และชีวประวัติให้ละเอียด เพื่อที่จะได้กำหนดฤดูกาลจับได้ถูกต้อง

7. น่าจะมีการศึกษาถึงคุณค่าทางอาหารของสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังให้มากขึ้น แล้วทำการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ.